
VLIV RODINNÉHO ZÁZEMÍ NA AKADEMICKÝ VÝKON STUDENTŮ

Výkon studentů a úspěšné dokončení studia může ovlivňovat mnoho faktorů. Studie již dlouhodobě ukazují, že existuje spojitost mezi akademickými výsledky studentů vysokých škol a rodinným zázemím, ze kterých studenti přicházejí. Obecně lze konstatovat, že studenti z vyšší socioekonomické vrstvy mají lepší výsledky než ti, jejichž rodiny spadají do nižších kategorií (Munir et al., 2023; Okioga, 2013).

Socioekonomický status studentů ovlivňuje jejich celkové zapojení do studia, což je důležitým prediktorem studijních výsledků, setrvání ve škole a ukončení studia (Tzadea, 2021). Song & Nfu (2023) odůvodňují významnost role rodiny a rodičů jako primární kontakt dětí se společenskými a vzdělávacími strukturami. Ukázalo se, že rodiče ze střední vrstvy více podporují své děti ve studiu a zapojují se aktivně například formou diskusí a péče o své děti během jejich studijních let. Menší zapojení rodičů u rodin z nižších vrstev může vést k pocitům omezení a následně dochází k rozdílům v dosažení vzdělání (Okioga, 2013).

Mezi další důležité faktory patří i vzdělání, příjem a zaměstnání rodičů. Studenti, jejichž rodiče mají vyšší příjmy a vyšší vzdělání opět dosahují lepších výsledků než ti, jejichž rodiče mají nižší vzdělání a příjmy. Munir et al. (2023) však zdůrazňují, že zájem rodičů a podpora školy mají do určité míry vliv na lepší výsledky a dokončení studia i u studentů přicházejících z nižších socioekonomických vrstev.

Studie poukazují na to, že rodinné zázemí a socioekonomický status rodiny jsou důležitými faktory ovlivňující akademickou úspěšnost studentů. Předpokládaný vztah jsme se rozhodli ověřit na datové matici získané přes stránky www.kaggle.com. Matice obsahuje celkem 6 459 odpovědí¹ od studentů vysokých škol. Do výzkumu se zapojilo 2 730 žen (42,27 %) a 3 729 mužů (57,73 %). Z datové matice byly vybrány pouze ty faktory, které se týkají rodinného zázemí. Cílem je zjistit vliv těchto kategorií na úspěšnost studijních výsledků. Pro prozkoumání daného vztahu byl zvolen

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=542>

všeobecný lineární model, díky kterému můžeme vidět změny chování závislé proměnné na základě vlivu spojitých i kategoriálních regresorů.

Analýza dat a výsledky

Závislá proměnná

- Skór testu

Regresory

- Míra zapojení rodičů
- Rodinný příjem
- Vzdělání rodičů
- Vzdálenost univerzity od domova

Kovariát

- Pohlaví

Analýza dat byla provedena v programu Statistica. V rámci výpočtů nás zajímala kvalita stanoveného modelu, kterou zjistíme díky koeficientu determinace (R^2). Ten objasňuje, kolik procent rozptylu závislé proměnné model vysvětluje. V našem případě se ukázalo, že model dokáže vysvětlit pouhých 5,2 % rozptylu. Výsledné hodnoty kvality modelu shrnuje Tabulka 1.

Tabulka 1: Ukazatel kvality modelu

R^2	$R^2_{Adj.}$	F	p
0.052225	0.050901	39.42937	0.00

Významné se ukázaly být všechny stanovené regresory až na kovariát pohlaví. Zapojení rodičů, příjem rodiny a vzdělání rodičů přímo úměrně korelují s výsledky testu. Tedy čím vyšší zapojení rodičů, příjem rodiny a vzdělání rodičů tím studenti dosahují vyšších výsledků u zkoušek. U studentů, jejichž univerzita je vzdálenější od domova, se dá předpokládat nižší dosažení skóru v testu. Podrobnější a přehlednější vysvětlení nabízí Tabulka 2.

Tabulka 2: Regresní koeficienty – statistická významnost a míra účinku

Regresor	β	t	p	β^*
Zapojení rodičů_nízké	-1.72617	-12.5629	0.000000	-0.177645
Zapojení rodičů_střední	-1.00462	-9.0982	0.000000	-0.128689
Zapojení rodičů_vysoké	0.00000			
Příjem rodiny_nízký	-0.95433	-7.2817	0.000000	-0.120035
Příjem rodiny_střední	-0.48633	-3.7069	0.000212	-0.061112
Příjem rodiny_vysoký	0.00000			
Vzdělání rodičů_SŠ	-1.09734	-8.7545	0.000000	-0.140587
Vzdělání rodičů_VŠ	-0.64478	-4.7346	0.000002	-0.076034
Vzdělání rodičů_postgraduální	0.00000			
Vzdálenost od domova_blízká	0.99575	6.1769	0.000000	0.125290
Vzdálenost od domova_střední	0.46591	2.7089	0.006769	0.054956
Vzdálenost od domova_daleká	0.00000			
Pohlaví_žena	0.01090	0.1136	0.909525	0.001379
Pohlaví_muž	0.00000			

Náš model potvrdil, že rodinné zázemí a socioekonomický status rodiny dokáže do určité míry ovlivnit výkon u zkoušek vysokoškolských studentů. Avšak na základě výsledku koeficientu determinace ($R^2 = 0,05225$) vidíme, že tyto regresory vysvětlují nízký zlomek rozptylu.

Seznam použitých zdrojů:

Munir, J., Faiza, M., Jamal, B., Daud, S., & Iqbal, K. (2023). The Impact of Socioeconomic Status on Academic Achievement. *Journal of Social Sciences Review*, 3(2), 695–705.

Song, L. K., & Nfu, K. Y. (2023). Influence of Familial Socioeconomic Status on Academic Outcomes in Secondary Education: A Comparative Study. *Education Science and Management*, 1(1), 43–57. <https://doi.org/10.56578/esm010105>

Tzafea, O. (2021). Examining the relationship between student's engagement and socioeconomic background in higher education. *Student Engagement in Higher Education Journal*, 3(2), 141–157.

Okioga, C. K. (2013). The impact of students' socio-economic background on academic performance in Universities, a case of students in Kisii University College. *American International Journal of Social Science*, 2(2), 38-46.